

אבחנה על פי DSM 5

Specific learning disorder

A. קשיים בלמידה ובשימוש במיומנויות אקדמיות, כפי שמעידה הופעתם של לפחות אחד מבין הסימפטומים הבאים, והנמשכים 6 חודשים לפחות, למרות התערבות ממוקדת בקשיים אלו:

1. חוסר דיוק או אטיות ומאמץ רב בקריאת מילים (לדוגמה: קורא מילים בקול באופן שגוי או אטי ומהוסס, לעתים קרובות מנחש מילים, מתקשה בהשמעת מילים בקול או בהגייתם).
2. קושי בהבנת הנקרא (לדוגמה: קורא במדויק אבל אינו מבין את הרצף, היחסים, המסקנות או המשמעות העמוקה של מה שקרא).

המשך סוגי הקשיים :

3. קשיים באיות (לדוגמה: מוסיף, משמיט, מחליף עיצורים או תנועות [אותיות, בעברית]).

4. קשיים בהבעה בכתב (לדוגמה: שגיאות רבות בדקדוק או בפיסוק משפטים, ארגון לקוי של פסקה, ניסוח חסר בהירות).

5. קשיים בשליטה במושג המספר, עובדות מספריות, חישובים (לדוגמה: הבנה לקויה של מספרים, שיעורם, היחסים ביניהם; חיבור ספרות במקום חיבור מספרים באמצעות זיכרון של עובדות מתמטיות, בלבול במהלך חישוב והחלפת פרוצדורות).

6. קשיים בהסקה מתמטית (לדוגמה: קשיים חמורים ביישום מושגים מתמטיים, עובדות או פרוצדורות כדי לפתור בעיות כמותיות).

B. המיומנויות האקדמיות המושפעות [מההפרעה] נמצאות באופן ניכר ומדיד מתחת למצופה יחסית לגיל הכרונולוגי של הפרט, וגורמות להפרעה משמעותית בתפקוד האקדמי או התעסוקתי ולעתים אף בפעילויות יומיומיות, כפי שנמדדו במבחני הישגים מתוקננים שהועברו ביחידות ובהערכה קלינית מקיפה. עבור פרטים מגיל 17 ומעלה נדרשת היסטוריה מתועדת של קשיים בלימודים במקום הערכה מתוקננת.

C. הקשיים בלימודים החלו במשך שנות בית הספר, אך לא באו לידי ביטוי מלא עד שהדרישה למיומנויות המושפעות [מההפרעה] עלתה על היכולות של הפרט (לדוגמה במבחנים מוגבלים בזמן, בקריאה או בכתיבה של דוחות ארוכים ומורכבים בפרק זמן קצר, דרישה להספק גדול בלימודים).

D. הקשיים בלמידה אינם מוסברים טוב יותר על ידי לקות אינטלקטואלית [פיגור], ראייה ושמיעה לא מתוקנות [על ידי משקפיים או מכשיר שמיעה], הפרעות מנטליות ונוירולוגיות אחרות, מצוקה פסיכו-סוציאלית, שליטה נמוכה בשפת ההוראה או הוראה חינוכית בלתי מתאימה.

נדרשת עמידה בכל הקריטריונים בהתבסס על סינתיזה קלינית של היסטוריה אישית (התפתחותית, רפואית, משפחתית וחינוכית), דוחות חינוכיים, והערכה פסיכולוגית חינוכית.
קידוד: יש לפרט את כל התחומים האקדמיים ותת-המיומנויות הלקויים. כאשר יותר מתחום אחד לקוי, כל תחום מקודד באופן ספציפי לפי המאפיינים הבאים:

הפרעת למידה ספציפית עם ליקוי בקריאה:

- דיוק בקריאת מילים
- קצב הקריאה ושטף הקריאה
- הבנת הנקרא

הפרעת למידה ספציפית עם ליקוי בהבעה בכתב:

- דיוק באיות
- דיוק בדקדוק ובפיסוק
- בהירות המבע בכתב וארגונו

הפרעת למידה ספציפית עם ליקוי במתמטיקה:

- מושג המספר
- זכירה של עובדות חשבוניות
- דיוק בחישוב או שטף החישוב
- דיוק בהסקה חשבונית

יש לפרט את דרגות החומרה הנוכחית:

- **עוצמה חלשה:** קשיים מסויימים במיומנויות למידה בתחום אקדמי אחד או שניים, אך במידה מתונה דיה כך שהפרט יכול לפצות או לתפקד היטב בעזרת התאמות או תמיכה, בייחוד בשנות בית הספר.
- **עוצמה בינונית:** קשיים משמעותיים במיומנויות למידה בתחום אקדמי אחד או יותר, כך שלא סביר שהפרט יצליח לשלוט בהם ללא התערבות אינטנסיבית בפרקי זמן מסויימים והוראה מתקנת במשך שנות בית הספר. התאמות מסוימות או תמיכה לפחות בחלק מהיום בבית הספר, במקום העבודה או בבית נדרשים על מנת להשלים את המשימות בדייקנות וביעילות.
- **עוצמה חמורה:** קשיים חמורים במיומנויות למידה המשפיעים על מספר תחומים אקדמיים כך שלא סביר שהפרט יוכל לרכוש את המיומנויות הללו ללא הוראה פרטנית, מיוחדת ואינטנסיבית הניתנת באופן מתמשך לאורך מרבית שנות בית הספר. למרות מערך התאמות ושירותים בבית, בבית הספר או במקום העבודה הפרט עשוי שלא להיות מסוגל להשלים את כל המשימות באופן יעיל.

הפרעת למידה ספציפית : Specific Learning Disorder-

הגדרה מחודשת לליקויי למידה- SLD

- הפרעה זו קיימת כאשר יש ליקוי ספציפי בתפיסה או עיבוד אינפורמציה באופן מדויק ויעיל.
- ההפרעה בעיקרה הנוירו התפתחותית ומופיעה לראשונה בשנים של הוראה פורמאלית ומאופיינת בקושי מתמיד ברכישת - מיומנויות למידה בסיסיות של קריאה, כתיבה ו/או וחשבון.
- רמת הביצוע במיומנות הלמידה מתחת למצופה לבני גילו או שהושגה רמת ביצוע תואם גיל רק לאחר מאמץ יוצא דופן.
- קושי מתמשך לאורך 6 חודשים לפחות ברכישה או בשימוש במיומנויות אקדמיות קריאה, כתיבה חשבון.

גבולות ההגדרה:

- המיומנויות הנפגעות הן מתחת למצופה ביחס לגיל הכרונולוגי, באופן משמעותי וכמותי, וגורמות להפרעה בתפקוד הלימודי, התעסוקתי, או התפקוד היומיומי.
- אבחון המיומנויות הנפגעות נערך על ידי אבחוני מיומנות למידה סטנדרטיים והערכה קלינית מקיפה.
- לתלמידים מעל גיל 17 ניתן להחליף את האבחון בהערכה המפרטת ומתעדת את קשיי התלמיד לאורך שנות לימודיו.
- הקשיים הלימודיים מתחילים בגילאי בית הספר אך יתכן שלא יבואו לידי ביטוי עד שהדרישות למיומנויות האלו יעברו את היכולת המוגבלת של התלמיד כגון במבחנים המוגבלים בזמן, קריאה או כתיבה של דוחות
- ארוכים ועומס לימודי.
- ההפרעה היא לא תוצאה של רמת אינטליגנציה לקויה, לקות בראיה או שמיעה, הפרעות נירולוגיות אחרות, מצוקה פסיכו חברתית, הוראה לקויה.

עיקרי השינוי:

- בוטלו תתי הגדרות : דיסלקציה דיסגרפיה ודיסקלקוליה יש רק הגדרה אחת כוללת = SLD.
- בוטל מדד הפער בין יכולת והישגים לצורך הגדרה אך לא להדרכה.
- הוגדרו שלש דרגות חומרה לפי כמות תמיכה ועזרה נדרשת.
- מגיל 17 אין צורך באבחון אלא איסוף מידע מהילדות ובגרות.
- החתירה לספציפיות מאפשרת התערבות ממוקדת יותר.
- הלקות מוגדרת רק לאחר שזוהה קושי אשר טופל והוענק לגביו סיוע, בכך מתחדדת האבחנה בין קושי ללקות.
- ניתן להגדיר גם בעלי משכל נמוך, או ליקויי חושים, שכן הלקות נמדדת בנפרד וקשורה לרמת ההישג המצופה.